

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ; ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

УДК 159.9 > 316.6 > 316.4

DOI <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2024.1/17>**Довгань Н.О.**Інститут соціальної та політичної психології
Національної академії педагогічних наук України

ПОШУКИ ВИМІРІВ ЗГУРТОВАНOSTІ: АКАДЕМІЧНИЙ ДИСКУРС

У статті узагальнено та систематизовано відомості про теоретизування щодо вимірів соціальної згуртованості (далі – СЗ). Описано конструювання СЗ у межах суспільно-політичних доктрин (ліберальна, республіканська, соціальної демократії). Обґрунтовується, що на концептуалізацію і операціоналізацію СЗ впливають політичні, економічні або соціальні загрози.

Представлено багатоваріативну концептуалізацію феномену в академічному дискурсі: п'ять вимірів Jane Jenson (приналежність/ізоляція, включення/виключення, участь/непричетність, визнання/відторгнення, легітимність/нелегітимність); формальний і суттєвий характер відносин та політичну, економічну, соціокультурну сфери діяльності, які складають СЗ за П. Бернардом; шість вимірів СЗ за А. Кернс і Р. Форрест (спільні цінності та громадянська культура; соціальний порядок і соціальний контроль; солідарність і скорочення розбіжностей у матеріальному стані; соціальні мережі та соціальний капітал; територіальна приналежність та ідентичність); систему «Два на два» Р. Бергер-Шмітт (горизонтальний і вертикальний виміри та суб'єктивний і об'єктивний компоненти СЗ); чотири виміри СЗ за П. Дікесом, М. Валентовою та М. Борсенбергер (приналежність/ізоляція, участь/пасивність, прийняття/відмова, легітимність/нелегітимність). Наголошується, що СЗ є «гібридною» політичною «квазіконцепцією», побудована на основі аналізу даних контекстуальної ситуації, може вважатися ідеальною формою суспільних відносин, яка не має універсальної формули ефективності, але є результатом адаптації політики конкретних держав до контекстуальних умов. Обґрунтовується думка про те, що виміри СЗ, які зустрічаються у більшості підходів, не слід вважати її невід'ємними істотними компонентами, адже стратегічна мета досягнення СЗ суспільства реалізується відповідно до контекстуальних умов і задля вирішення різних актуальних завдань як академічного так і політичного спектру.

Ключові слова: концепція, соціальна згуртованість, академічний дискурс, виміри згуртованості.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року росії в Україну докорінно змінило життя громадян нашої держави, Європи, світу. Змінилися соціальні відносини і соціальна взаємодія. В умовах війни всі сфери життя українців було переорієнтовано на виживання у надскладних умовах і збереження національної ідентичності. Військова небезпека створила реальну зовнішню загрозу національним інтересам та існуванню і розвитку України. З одного боку, невирішені у довоєнні часи питання консолідації політичних еліт щодо загального шляху розвитку країни, ефективності інститутів державної влади, соціально-економічних та екологічних проблем посилили внутрішні загрози та утворили передумови для розгортання

дезінтеграційних процесів. З другого боку, військова ескалація безпрецедентно зміцнила соціальну єдність країни та об'єднала громадян. Українські спільноти, як діючі актори, проявили приклади надзвичайної стійкості у намаганні зберегти соціальні відносини, емоційні і громадянські зв'язки. Одночасний рух (дез) інтеграційних процесів у соціально-політичному просторі держави актуалізував необхідність вивчення шляхів улагодження геополітичних конфліктів та знаходження інструментарію вирішення внутрішньодержавних питань (свободи населення, соціальної справедливості, економічної ефективності, розподілу ресурсів тощо). Набуло стратегічного значення знаходження психологічної платформи посилення соціальної згуртованості як на рівні

суспільства, окремих соціальних груп, поколінь, так і на індивідуальному мікрорівні (як готовність чи спроможність до гуртування), укріплення існуючих соціально-психологічних зв'язків. У той же час, очевидно, що контекстуальна ситуація внесла свої корективи й, безпосередньо, у реалізацію Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021–2027 роки, однією із цілей якої є «формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах». На підставі того, що в умовах внутрішніх та зовнішніх загроз національній безпеці досягнення цілей Державної стратегії шляхом зменшення диспаритетності становища соціальних та територіальних груп втратило перспективу реалізації, особливого значення набуло розроблення психологічних засад загальнонаціональної згуртованості, основоположних для зміцнення суб'єктності органів державної влади й конструювання єдиного українського простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У результаті проведеного теоретичного аналізу було визначено, що у ХХ–ХХІ ст. питання соціальної згуртованості суспільства піднімалося як в наукових дослідженнях, так і в політичних колах національного та наднаціонального рівня. Так, в академічній площині, як ранніх, так і сучасних досліджень, представляється концептуальне й аналітичне трактування поняття «соціальна згуртованість» (далі СЗ); у політичному дискурсі, СЗ інтерпретується згідно законів епохи, культури, домінуючої ідеології, засобів вирішення актуальних національних й транснаціональних завдань. Зауважимо, що у сучасному політичному полі СЗ використовується у якості концептуальної й інструментальної основи вибудовування політики соціального, економічного розвитку, захисту і безпеки Європи. Безпосередньо в Україні основні планувальні документи координації політики у різних сферах розробляються та затверджуються Кабінетом Міністрів України також у межах концепції СЗ, використовуваної в Європейському політичному дискурсі: Державні стратегії регіонального розвитку України на довгостроковий період (на періоди 2006–2015 рр., 2015–2020 рр., 2021–2027 рр.) [1; 2; 3]. Це свідчить про те, що генеральний вектор сталого розвитку нашої держави вибудовується, з одного боку, відповідно до територіальних й національних особливостей України, актуальних викликів, що постають й суттєво впливають на ситуацію в регіонах; з іншого боку, в межах концептуальних рамок гуртування Європи.

Мета статті полягає у систематизації теоретико-методологічних засад конструювання соціальної згуртованості й визначенні особливостей концептуалізації феномену в академічному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. Ранні дослідження СЗ сягають корінням у політичну філософію та дебати наукової спільноти щодо основ соціального порядку, які, в силу динамічних трансформацій у політичному просторі ІХХ–ХХ століть, не результувалися згодою щодо концептуалізації феномену. Це можна пояснити тим, що стратегії згуртованості суспільства формувалися у межах дієвих суспільно-політичних доктрин із різним трактуванням подій, явищ, суспільних процесів: *ліберальна* (Велика Британія, Сполучені Штати та англomовні країни), *республіканська* (Франція), *соціальної демократії* (скандинавський регіон, Німеччина та німецькомовні країни) [9]. З часом, на перший план політики Європи було винесено завдання наднаціонального єднання (утворення ЄС). Це привело до поступового політичного і економічного зближення суверенних держав й пошуку стратегій будівництва нового соціального ладу згуртованих суспільств. Геополітична трансформація, яка відбулася, стала прикладом того, коли ідея (в даному випадку «гуртування суспільства») щодо загального благополуччя і добробуту, досягнення соціальної справедливості вийшла на перші позиції у конкуренції із програмними настановами дієвих суспільно-політичних доктрин. Розгортання теми гуртування впливових геополітичних гравців змінило життя, суспільні пріоритети у багатьох державах і стало першопричиною утворення агрегованих *мегаакторів* (міждержавні, наддержавні утворення) – ЄС, Рада Європи тощо [4].

Природно, що питання інтеграції в європейській політиці набуло поширення саме в часи швидких геополітичних змін (ХХ ст.) Політики та вчені всього світу пропонували теоретичні і практичні стратегії, рекомендації щодо ефективного гуртування суспільств в умовах глобалізації. Але, за причиною того, що СЗ визначалася не концептуальною суворістю, а різними типами політичних, економічних або соціальних загроз, наукове товариство на перехресті ХХ–ХХІ століть не дійшло консенсусу щодо того, які дії призведуть до вирішення поставлених завдань. З одного боку, це заважало подальшій операціоналізації СЗ (необхідної для вимірювання й порівняльного аналізу перебігу інтеграційних / дезінтеграційних процесів у різних державах), з іншого, навпаки сприяло різнобічному розгортання теоретизації феномену [10; 11].

На відміну від досліджень початку ХХ ст., у сучасних наукових роботах представлено багатоваріативні комбінації **вимірів СЗ**, які використовуються не тільки в академічній, а й геополітичній площині. Важливе місце *серед основоположних праць* займає робота Джейн Дженсон (Jane Jenson), презентована у продовження спроб картографування соціальної згуртованості Canadian Policy Research Networks (CPRN). Авторка наголошує, що *не існує єдиного визначення СЗ і способу її реалізації*. У той же час СЗ є основою колективної ідентичності, приналежності, попереджує маргіналізацію та сприяє рівним можливостям у суспільстві. СЗ складається з *п'яти вимірів*:

1. *Приналежність (belonging) / Ізоляція (Isolation)* (вивчаються цінності, особливості колективної ідентичності). Суспільство вважається згуртованим, якщо громадяни є причетними до певних спільнот, мають єдині базові цінності.

2. *Включення (inclusion) / Виключення (exclusion)* (враховується функціонування економічних інститутів, їх доступність). Показником СЗ є рівні можливості в ринковому суспільстві. Загрози СЗ пов'язуються із практиками, що призводять до відчуження, маргіналізації окремих осіб або прошарків населення.

3. *Участь (Participation) / Непричетність (Non-involvement)* (оцінюється участь на місцевому рівні громадян у житті суспільства). Уникнення взаємодії, негативні повідомлення про «політичне розчарування» вважаються показником існування проблем із гуртуванням.

4. *Визнання (Recognition) / Відторгнення (Rejection)* (індикатором СЗ вважається розвиток інституцій, (офіційних чи неформальних, державних чи приватних), які підтримують, а не підривають відмінності у владі, ресурсах і цінностях.

5. *Легітимність (Legitimacy) / Нелегітимність (Illegitimacy)* (вивчаються технології вирішення ціннісних конфліктів, які застосовуються у плюралістичному суспільстві). Впливовість акторів (на рівні інститутів, макроінститутів, держави) у модеруванні складних ситуацій вважається показником згуртованості.

Типологію вимірів СЗ J. Jenson розвинув Пауль Бернард (Paul Bernard). Він піддав зовнішній і внутрішній критиці п'ятивимірність СЗ, пояснюючи це тим, що аспекти соціального порядку є більш різноманітні й в моделі J. Jenson представлені частково. На підставі чого, для кращого розуміння різниці між тим, що у СЗ є *формальним*, а що є *суттєвим*, запропонував розглядати *характер відносин* у суспільстві за конкретними *сферами діяльності* соціальних суб'єктів (політична, економічна, соціокультурна) (табл. 1):

– у *політичній сфері* це політична активність громадян та визнання ними легітимних державних інституцій;

– в *економічній сфері* (особливо в сфері праці) це включення в суспільні відносини, яке є показником рівності (соціальна справедливість);

– у *соціокультурній сфері* це визнання права на відмінності, яке свідчить про існування «діалогу цінностей» й вказує на *приналежність* до суспільства [6].

Аде Кернс і Рей Форрест (Ade Kearns and Ray Forrest) дослідили СЗ з ракурсу, відмінного від сфери суспільно-політичних доктрин. Науковці обґрунтували думку про те, що СЗ – *покращує життя громадян. Механізмами СЗ є політика та інституції держави* (використовуються для модерування між групових конфліктів й забезпечення добробуту). Наголосили, що СЗ *проявляється на трьох просторових рівнях* (міжміський, міста та області, мікрорайонів) у *п'яти вимірах*:

– спільні цінності та громадянська культура;
– соціальний порядок і соціальний контроль;
– солідарність і скорочення розбіжностей у матеріальному стані;

– соціальні мережі та соціальний капітал;
– територіальна приналежність та ідентичність.

Звернемо вашу увагу, що в перелік вимірів СЗ, запропонованих науковою спільнотою, А. Кернс і Р. Форрест ввели виміри зв'язків і соціального капіталу. Обґрунтовувалося це тим, що феномен СЗ може проявлятися з різних ракурсів. Тобто, з одного боку, концепція СЗ використовується в різних сферах державної політики, з другого, ідея

Таблиця 1

Типологія вимірів соціальної згуртованості П. Бернард

Сфери діяльності	Характер відносин	
	Формальний	Суттєвий
Економічна	(2) Включення-виключення	(6) Рівність-Нерівність
Політична	(5) Легітимний-Нелегітимний	(3) Участь-Пасивність
Соціокультурна	(4) Визнання-Відторгнення	(1) Приналежність-Ізоляція

здорового суспільства передбачає наявність динамічної соціальної інфраструктури з численними формальними і неформальними зв'язками у громадах, організаціях, мережах, які дозволяють суспільству ефективно функціонувати. Щодо введення в перелік вимірів СЗ соціального капіталу автори наголосили, що для досягнення рівних можливостей необхідно працювати і розвивати наявний соціальний капітал, адже, в разі його дефіциту політика відновлення не буде ефективною [12].

Регіна Бергер-Шмітт (Regina Berger-Schmitt) разом із М. МакКракен (M. McCracken) наголосили, що хоча СЗ має неоднозначну природу, тим не менш, є характеристикою суспільства, яка описує відносини між соціальними одиницями (індивіди, групи, асоціації та територіальні об'єкти). Не зважаючи на те, що у роботах наголошувалося про існування безлічі аспектів, які опосередковують результативність процесу гуртування, Р. Бергер-Шмітт перелік вимірів СЗ звузила до двох:

– (1) *вимір (не) рівності* – аспекти розподілу добробуту в суспільстві ((не) рівні можливості різних груп населення, соціальний розкол, соціальна ізоляція та дискримінація тощо);

– (2) *вимір соціального капіталу* – аспекти, які вважаються соціальним капіталом суспільства (соціальні зв'язки, спільні цінності і норми, довіра до інших людей та суспільних інститутів, почуття солідарності, почуття приналежності до однієї спільноти та спільної ідентичності).

На підставі того, що великі обсяги соціального капіталу не завжди вказують на високий рівень СЗ Джозеф Чан (Joseph Chan) не погодився із Р. Бергер-Шмітт, й обґрунтував це тим, що соціальний капітал фокусується, в першу чергу, на індивідуальному та груповому рівнях (у мережах), а згуртованість, як соціальний феномен, носить більш цілісний характер і стосується, головним чином, загального стану суспільства [5; 13].

У відповідь Дж. Чан запропонував систему виміру СЗ «Два на два», яку складають:

– *горизонтальний вимір СЗ* – особливості відносин між різними людьми та групами у суспільстві;

– *вертикальний вимір СЗ* – відносини між державою та її громадянами (або громадянським суспільством);

– *суб'єктивний компонент* – вибудовується на довірі та почутті приналежності, а також готовності співпрацювати та допомагати;

– *об'єктивний компонент* – це фактичне співробітництво та участь громадян у суспільному житті (табл. 2).

На перший погляд підходи до вимірів СЗ Дж. Чан та його попередників не відрізняються кардинально, але, звернемо Вашу увагу, що у системі «Два на два» (1) не включено *соціально-економічні фактори*, які у більшості концепцій постулюються як сприятливі для СЗ (розподіл доходів, безробіття, бідність, якість життя тощо); (2) у вимірюванні не враховуються певні цінності чи ідеології [7].

У 2012 році Пол Дікес, Марі Валентова та Моніка Борсенбергер (Paul Dickes, Marie Valentova та Monique Borsenberger) презентували концепцію СЗ, яка розроблялася на основі теоретичної платформи Дж. Дженсон (1998), П. Бернард (1999) та Дж. Чен (2006):

– *СЗ є атрибутом соціальних груп або суспільств й реалізується у системах відносин: «людина – людина», «людина – група/організація», а також «людина – суспільство/держава».*

– *СЗ є багатовимірною конструкцією, яка, з одного боку, вимірює соціальні зв'язки в політичній та соціокультурній сферах життя. З іншого боку, вона охоплює суб'єктивні уявлення (ставлення), а також результати дій (залучення).*

У концепції автори обґрунтували твердження, що чотири виміри СЗ – це результат взаємовпливів двох осей: (1) сфери життя (політична, соціо-

Таблиця 2

Система «Два на два» вимірювання соціальної згуртованості Дж. Чан

	Суб'єктивна складова (духовність людей)	Об'єктивний компонент (поведінкові прояви)
Горизонтальний вимір (згуртованість громадянського суспільства)	Загальна довіра до співгромадян; Готовність співпрацювати та допомагати співгромадянам, у тому числі представникам «інших» соціальних груп; Почуття приналежності або ідентичності	Соціальна участь і активність громадянського суспільства; Добровільність і пожертви; Наявність або відсутність великих міжгрупових альянсів або розколів
Вертикальний вимір (згуртованість держави і громадянина)	Довіра до публічних осіб; Довіра до політичних та «інших» соціальних інститутів	Політична участь (наприклад, голосування, політичні партії тощо)

культурна) й (2) показники соціальних відносин (формальні / настанови, суттєві / поведінкові) (табл. 3):

– (1) *Приналежність / ізоляція* (соціально-психологічний вимір). Показниками згуртованості є спільні цінності, активна участь і приналежність до певної спільноти;

– (2) *Участь / пасивність* (державно-управлінський вимір). Показниками згуртованості є залучення до управління громадськими справами, політична активність тощо;

– (3) *Прийняття / відмова* (вимір солідарності). Враховується плюралізм думок, добродієність, толерантність до відмінностей тощо;

– (4) *Легітимність/нелегітимність* (соціально-правовий вимір). Фокус уваги утримується на модерації взаємодії у системах відносин, підтримці і представництві інтересів громадян державними і приватними установами, інституціями (вказує на громадську довіру, функціонування політичних та інших соціальних інститутів).

Валідність розробленої багатовимірної конструкції й положення концепції автори перевірили у дослідженні СЗ у 47 європейських країнах із різними соціально-економічними умовами та культурними характеристиками (програма European Values Study) [8].

На завершення огляду досліджень СЗ останніх десятиліть звернемося до трактування феномену Девід Шифер і Йоланда Ван дер Нолл (David Schiefer & Jolanda Van der Noll) [14]. На основі опрацювання теоретичних конструктів запропонованих академічною спільнотою у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст., науковці наголосили, про те, що дійсно існують *базові показники*, які вказують на універсальні контекстуальні виміри згуртованості: (1) *соціальні відносини*, (2) *ідентифікація з географічною одиницею*, (3) *орієнтація на загальне благо*. У той же час, відсутність консенсусу в теоретичній концептуалізації конструкту пояснювалося тим, що автори концепцій можуть працювати із запитамі агентів певних сфер політики, дотримуватися різної ідеології тощо.

Висновок. Зважаючи на зміст і виміри СЗ, що презентуються в академічному дискурсі кінця ХХ – початку ХХІ століть, можна стверджувати, що, з одного боку, СЗ є інструментом і засобом, який використовується у політиці у стратегіях вирішення завдань економічного розвитку, соціальної сфери, захисту і безпеки. З іншого боку, це «гібридна» політична «квазіконцепція», побудована на основі аналізу даних контекстуальної ситуації, стану справ у суспільстві, результати якого зберігають невизначеність (вимірювання СЗ лише наближено дорівнює реальним значенням). Невизначеність результатів досліджень також пояснюється тим, що у якості параметрів аналізу використовуються атрибути турбулентності, які є в нестабільних суспільствах. У той же час СЗ суспільства може вважатися *ідеальною формою суспільних відносин*, яка не має універсальної формули ефективності, але є результатом адаптації політики конкретних держав до контекстуальних умов. Це дає підстави стверджувати, що виміри СЗ, які зустрічаються у більшості підходів, не слід вважати невід’ємними істотними компонентами, адже стратегічна мета досягнення СЗ суспільства реалізується відповідно до контекстуальних умов і задля вирішення різних актуальних завдань як академічного так і політичного спектру.

На наш погляд, форма прояву СЗ віддзеркалює територіальні особливості, культуру, стан соціального та економічного розвитку, а варіативність цих параметрів у різних суспільствах пояснює різноманіття підходів до конструювання СЗ в академічному дискурсі. Слід зауважити, що для конкретизації *вимірів* та психологічних засад згуртованості суспільства в умовах внутрішніх та зовнішніх загроз національній безпеці України, необхідно визначити чинники інтеграційних / дезінтеграційних процесів суспільства – це вбачається перспективами подальших пошуків. Проведене дослідження використовуватиметься для побудови соціально-психологічної концепції згуртованості суспільства України в умовах внутрішніх та зовнішніх загроз національній безпеці.

Таблиця 3

Виміри соціальної згуртованості П. Дікеса, М. Валентової та М. Борсенбергер

Домен	Природа відносин	
	Формальні / настанови	Суттєві / поведінкові
Політичний	(4) <i>Легітимність / нелегітимність</i> (соціально-правовий вимір)	(2) <i>Участь / пасивність</i> (державно-управлінський вимір)
Соціокультурний	(3) <i>Прийняття / відмова</i> (вимір солідарності)	(1) <i>Приналежність / ізоляція</i> (соціально-психологічний)

Список літератури:

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року». Посилання на офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року». Посилання на офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#n11>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» Посилання на офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Тарасевич В. М. Про державно-капіталістичну обумовленість інноваційного розвитку національної економіки. Економіка України. 2015. № 11. С. 16-31. // http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_11_3
5. Berger-Schmitt, R. Social Cohesion between the Member States of the European Union: Past Developments and Prospects for an Enlarged Union. *Sociologický časopis. Czech Sociological Review*, 2002. 38(6), 721–748. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssaoar-56327>
6. Bernard, Paul La cohésion sociale : critique dialectique d'un quasi-concept Cohésion : A Dialectical Criticism of a Quasi-Concept Cohesión social : crítica dialéctica de un cuasi-concepto Lien social et Politiques. *Lien social et Politiques*. Numéro 41, printemps 1999, p. 47–59. URI : <https://id.erudit.org/iderudit/005057ar>
7. Chan, J., To, H.-P., & Chan, E. Reconsidering social cohesion: Developing a definition and analytical framework for empirical research. *Social Indicators Research*, 2006. 75(2), 273–302. URI : <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=b8bcb36f5f69dfe1de3d5d34b95dd645b60ee0c6>
8. Dickes, P., & Valentova, M. Construction, validation and application of the measurement of social cohesion in 47 European countries and regions. *Social Indicators Research*, 2012. 113(3), 827–846.
9. Green, A., Janmaat, J. G., & Han, C. Regimes of social cohesion. London: Centre for Learning and Life Chances in Knowledge Economies and Societies. Institute of Education, 2009. URL: <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1545892/1/Green2011SocialR7.pdf>
10. Jeannotte, M. Sharon. SRA-309 – Social Cohesion Around the World: An International Comparison of Definitions and Issues. Ottawa: Strategic Research and Analysis Directorate, Department of Canadian Heritage. 2000.
11. Jenson, J. Mapping social cohesion: The state of Canadian research. Ottawa: Canadian Policy Research Network. 1998. 48 c.
12. Kearns, A. and R. Forrest Social Cohesion and Multilevel Urban Governance. *Urban Studies*. 2000. Vol. 37, No. 5–6: 995–1017.
13. McCracken, M. Social Cohesion and Macroeconomic Performance. Paper presented at the Conference “The State of Living Standards and the Quality of Life”, Centre for the Study of Living Standards (CSLS), 1998. October 30–31, Ottawa, Ontario/Canada.
14. Schiefer, David , Noll, Jolanda van der. The Essentials of Social Cohesion: A Literature Review. Springer Science Business Media Dordrecht. 2016. URI : https://www.socialcohesion.info/fileadmin/user_upload/Schiefer_Noll_2017_The_essentials_of_social_cohesion.pdf

Dovgan N.O. SEARCHING FOR DIMENSIONS OF COHESION: AN ACADEMIC DISCOURSE

The article summarizes and systematizes theoretical information about dimensions of social cohesion (SC). SC constructed within several socio-political doctrines (liberal, republican, social democratic) are described. The article substantiates that political, economic or social threats affect SC conceptualization and operationalization.

A multivariate conceptualization of the examined phenomenon in academic discourse is presented: five dimensions proposed by Jane Jenson (belonging/isolation, inclusion/exclusion, participation/non-involvement, recognition/rejection, legitimacy/illegitimacy); formal and substantive dimensions and political, economic, socio-cultural spheres, which make up SC according to Paul Bernard; six dimensions of SC according to Ade Kearns and Ray Forrest (common values and a civic culture; social order and social control; social solidarity and reduction in wealth disparities; social networks and social capital; place attachment and identity); Regina Berger-Schmitt's “Two by Two” system (horizontal and vertical dimensions and subjective and objective components of SC); four dimensions proposed by Paul Dickes, Marie Valentova ma Monique Borsenberger (belonging/isolation, participation/non-involvement, recognition/rejection, legitimacy/illegitimacy). We emphasize that SC is a “hybrid” political “quasi-concept”, built by analysing the data obtained from a contextual situation; SC can be considered an ideal form of social relations without a universal formula of its effectiveness, but as a result of the adaptation of specific states' policies to contextual conditions. The opinion is substantiated that SC dimensions found in most approaches should not be considered as SC

integral essential components, because the strategic goal of SC achieving by society is implemented under contextual conditions and with the objective to solve various urgent tasks of both academic and political spectrum.

Key words: *concept, social cohesion, academic discourse, dimensions of cohesion.*